

РЕФЛЕКСИВНО-КОГНІТИВНИЙ МЕТОД У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЇЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Шемаєва Л.Г.,

*д.е.н., професор, головний консультант відділу економічної стратегії,
Національного інституту стратегічних досліджень,*

e-mail: shemayeva@ukr.net,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2989-0823>

Цифрова трансформація необоротно змінює правила, норми, методи функціонування науки, об'єктом наукової діяльності стають інтелектуальні здібності, когнітивний ресурс людини, що вимагає вдосконалення наукових методів, які б враховували ці особливості.

Теоретичну основу для цього становить застосування міждисциплінарного підходу. Зокрема, відомим науковим методом є *когнітивне моделювання* [1], що під час наукового пошуку передбачає формування на підставі логіки та особистих уявлень дослідника моделі структури ситуації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між чинниками та сили їх впливу, пояснення та інтерпретацію прогнозів розвитку ситуації. Поряд з цим апарат когнітивного моделювання не враховує принцип рефлексії дослідника і потребує удосконалення у цьому напрямі.

З іншого боку, теоретичну базу дослідження *рефлексивних процесів* у межах математичної психології має наукова школа під керівництвом В. Лефевра [2]. Але практичне використання цих результатів обмежено особливостями математичних моделей, які не враховують чинники управління ситуаціями в соціально-економічних системах.

У якості методу, що усуває цей розрив між двома напрямками підтримки прийняття рішень у науковій діяльності, може стати *когнітивно-рефлексивне моделювання*, що поєднуватиме елементи когнітивного моделювання та рефлексивні процеси дослідника.

Зазначений метод має передбачати побудову системи уявлень різних суб'єктів ситуації у вигляді комплексу нечітких когнітивних карт, побудованих на основі рефлексивних моделей.

Практичну цінність побудованої систем підтримки прийняття рішень у науковій діяльності на підставі методу рефлексивно-когнітивного моделювання матиме суб'єктна орієнтованість алгоритмів визначення наукових прогнозів та рекомендацій, інтерфейси взаємодії з експертом щодо визначення ним шкали переваг та сили впливу чинників; інтерфейси пояснення та інтерпретації результатів моделювання на природній мові.

Список використаних джерел:

1. Максимов В.И., Корноушенко Е.К., Качаев С.В. Когнитивные технологии для поддержки принятия управленческих решений. Информационное общество, 1999, № 2, с. 50 - 54.
2. Лефевр В. А. Конфликтующие структуры. 3-е изд. – М.: Институт психологии РАН, 2000. – 136 с.